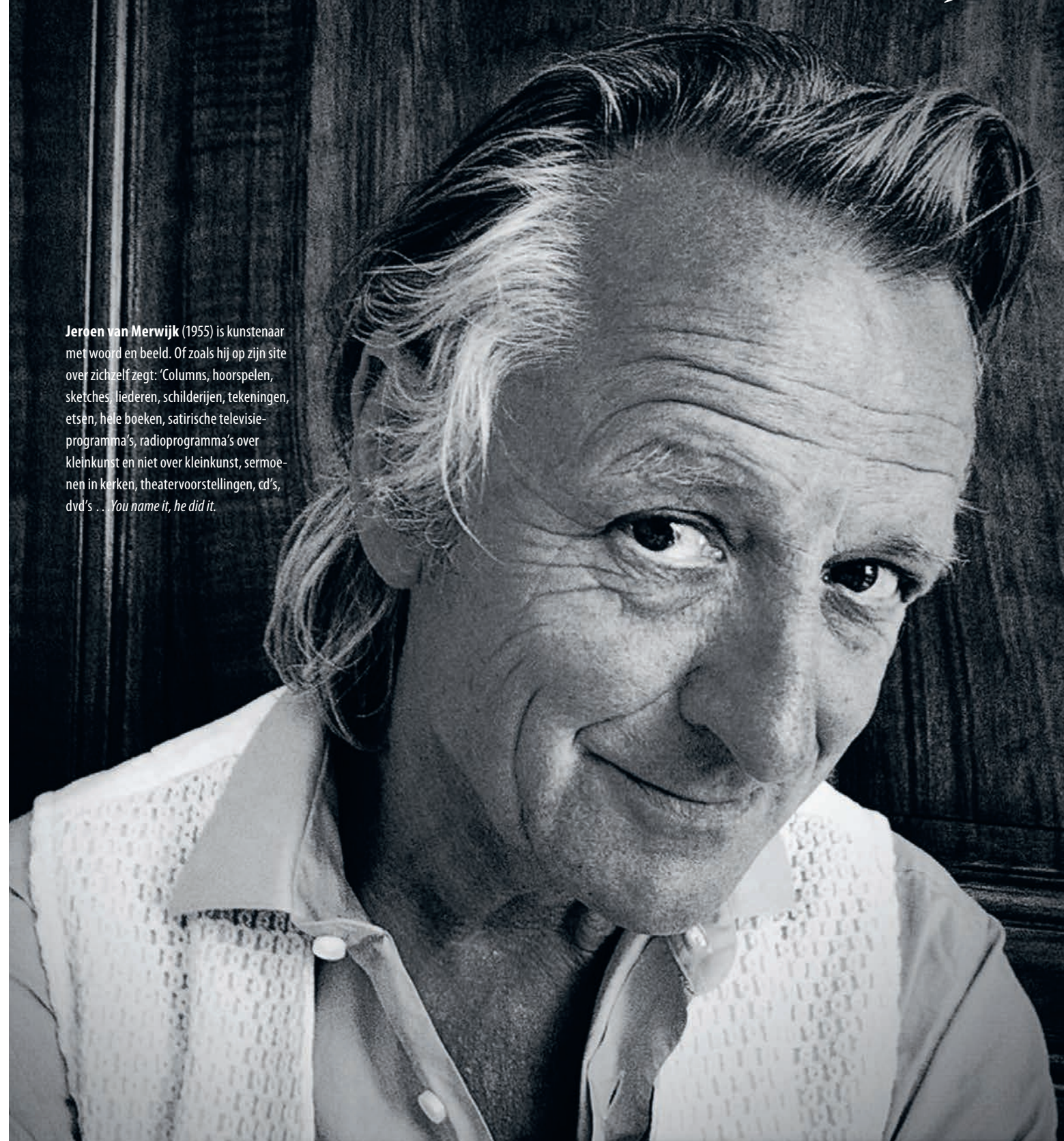

Jeroen van Merwijk

Jeroen van Merwijk (1955) is kunstenaar met woord en beeld. Of zoals hij op zijn site over zichzelf zegt: 'Columns, hoorspelen, sketches, liederen, schilderijen, tekeningen, etsen, hele boeken, satirische televisieprogramma's, radioprogramma's over kleinkunst en niet over kleinkunst, sermoenen in kerken, theatervoorstellingen, cd's, dvd's ... You name it, he did it.'

Kunstschilder en cabaretier Jeroen van Merwijk leeft voor de kunst. Dat is geen vetpot, maar wel een 'hartstikke mooi leven'. Eind dit jaar stopt hij als solo-artiest. 'Ik neem blijmoedig afscheid.'

Tekst: Eva Prins | Beeld: Jeannette van Loenen

Ik heb nooit om hete brijen heen gedraaid', zingt Jeroen van Merwijk in het slotlied van zijn laatste soloprogramma. En: 'Ik voel er niets voor om mij aan te passen aan directeuren, recensenten en publiek. Ik ben geen jongen voor de middenklasse. Tegen marktwerking is geen kruid gewassen. Ik wil elitair zijn en hooghartig en uniek.' Van Merwijk is als cabaretier altijd uitgesproken links geweest, geëngageerd, cynisch en recalcitrant. 'Maatschappijkritiek, dat is de functie van cabaret', zegt hij. 'Ik schud mensen wakker: kijk nou eens om je heen, gebruik je hersens. Daar maak je niet altijd vrienden mee. Zeker niet in deze tijd, nu het in is om rechts te zijn en alles wordt onderworpen aan marktwerking. Ook in de theaters, en in Hilversum – overal word je keihard afgerekend op cijfers.'

'Ik heb genoeg van steeds maar moeten vechten', zing je. 'Ja, ik heb altijd hard moeten vechten voor een plaatsje in de cabaretwereld. Door wat mensen de laatste jaren op televisie te zien krijgen, denken ze dat cabaret betekent dat je over de grond moet rollen van het lachen. Als ze met die verwachting naar mij komen, zijn ze teleurgesteld. Ik ben geen entertainer. Ik hoef ook geen volle zalen, maar ik moet wel geboekt worden om te kunnen spelen, en dat werd ik de laatste jaren steeds minder. Zo gaat dat, ik vind het niet erg. Ik heb 25 jaar alleen op het podium gestaan en dertien programma's gemaakt. Ik neem blijmoedig afscheid.'

Heb je genoeg erkenning gekregen als cabaretier? 'Van collega's zeker. En ik heb ook altijd heel goede recensies gehad. Maar uiteindelijk is de enige erkenning die er toe doet, die van mezelf – dat heb ik de afgelopen jaren wel geleerd. En ik vind: ik heb een prachtig oeuvre, mooier dan welke cabaretier ook. Dat is mijn lol.'

Je maatschappijkritiek gaat vaak over 'het grote graaien'. Is dat een ergernis? 'Ik werk niet zozeer vanuit ergernis, meer vanuit verbazing. Ik zie de grote verbanden. De laatste jaren gaat het allemaal om meer en groter. Kijk naar al die terreinwagens op de oprit – we hebben in Nederland niet eens ruw terrein! Maar ook al die bakfietsen en golfbanen, het is allemaal: ruimte, ruimte, ruimte, ik, ik, ik. Beleggen is ook zo iets. We zijn het volkomen normaal gaan vinden dat geld meer waard wordt, zonder dat we daar iets voor hoeven te doen. Terwijl, dat is belachelijk, misdadig zelfs. En als we nou nog gelukkig werden van al dat graaien en al die spullen. Maar dat is niet zo. Niet van nemen, maar juist van geven word je gelukkig.'

Cabaret is je belangrijkste broodwinning. Maak je je zorgen of je straks wel genoeg inkomen hebt? 'Natuurlijk maak ik me daar weleens zorgen over, maar komend jaar ga ik optreden met Harrie Jekkers, en hij trekt nog altijd volle zalen. Dus dan even niet. En ach, tot mijn 35ste heb ik geleefd als een rat. Ik had 800 gulden per maand en daar moest ik alles van doen. Toen ben ik als cabaretier wat geld gaan verdienen. En een jaar of tien heb ik zelfs zo goed verdiend dat ik een huis in Frankrijk heb kunnen kopen. Een paar maanden per jaar ben ik daar om te schilderen. Alles wat ik verdien, stop ik in de kunst. Ik leef voor de kunst: schilderen en schrijven. Met schilderen is geen droog brood te verdienen, maar ik ben heel tevreden en gelukkig. Ik heb een hartstikke mooi leven.'

Waarvan heb je te veel? 'Schoenen. Ik heb zo'n twintig paar. Veel te veel natuurlijk, maar ik vind wel: oudere mannen moeten er goed uitzien, met een mooi pak en mooie schoenen.'

'Bescheidenheid is een overgewaardeerde deugd'

En waarvan heb je te weinig? Lachend: 'Bescheidenheid. Iemand moet toch zeggen dat je de beste bent? Dat doe ik dan zelf maar. Overigens vind ik bescheidenheid een zwaar overgewaardeerde deugd.'

Waarvan krijg je nooit genoeg? 'Kunst. Liedjes, schilderijen, alles. Om te maken, en om naar te kijken en te luisteren. Ik hou erg van strips en van tekeningen en van muziek, met name van de grote Amerikaanse liedjesschrijvers: Johnhy Cash, Willy Nelson, Dylan en de allergrootste: Lou Reed. Maar ik luister ook heel graag naar Mozart. Kunst en cultuur zijn eigenlijk het enige belangrijke in het leven.'

Genoeg volgens Jeroen van Merwijk: 'Mijmeren. Ga zitten, liefst op een mooi plekje en kijk wat er om je heen gebeurt, naar de vogels, de insecten. Voor je het weet ben je een uur verder.'